

GEHEIM

COMITE VERENIGDE INLICHTINGEDIENSTEN NEDERLAND

GEHEIM

KA 1417/82

Ex.nr. 1

Bijlagen: 1 (ex.nr. 1)

Onderwerp:
Beoordeling van het verloop
van de koude oorlog

's-Gravenhage, 21 oktober 1959

Namens het Comité Verenigde Inlichtingendiensten Nederland heb ik de eer Uwer Excellentie hierbij door tussenkomst van het Comité Verenigde Chefs van Staven aan te bieden een door eerstgenoemd comité opgemaakte beoordeling van het verloop van de koude oorlog van de eerste conferentie van ministers van Buitenlandse Zaken te Genève (10 mei tot 20 juni 1959) tot na het bezoek van Chroestsjow aan de Verenigde Staten (15 tot 28 september 1959).

Dit rapport sluit aan op de "Beoordeling van de situatie in de koude oorlog", welke U bij mijn schrijven van 1 juni 1959, nr. KA 1282/82 werd aangeboden. (zie KA 1277/82)

Ik moge hierbij opmerken, dat aangezien zowel wat de "beoordeling" zelf betreft als wat de bijlage aangaat, gestreefd is naar korthed, zodat op verscheidene van de gemelde gebeurtenissen en verschijnselen minder diep kon worden ingegaan dan wellicht voor diegene, die zich een volledig en juist beeld wil vormen van hetgeen is geschied, wel wenselijk zou zijn geweest.

In verband hiermede moge ik vermelden, dat het C.V.I.N. uiteraard gaarne eventuele vragen, welke naar aanleiding van dit rapport kunnen rijzen, zal trachten te beantwoorden.

De Voorzitter,

(Handwritten signature)
17/23/12-64

(Handwritten signature)
F.J. Kist.

Aan:

De Minister-President

door tussenkomst van het
Comité Verenigde Chefs van Staven

i.a.a. Comité Verenigde Chefs van Staven
Chef Luchtmachtstaf
Chef Marinestaf
Chef Generale Staf

K/10

Ex.nr.

1

*Geface door de Pres-
sieu aanchij.*

2

3

4

5

~~Rapport in
KA 82 B~~

~~Rapport over de koude oorlog~~
17/23/12-64

GEHEIM

GEHEIM

Dit stuk bestaat uit 6 bladzijden

COMITE VERENIGDE INLICHTINGEDIENSTEN NEDERLAND

GEHEIM

KA 1415/82

Ex.nr./

Bijlagen: 1

's-Gravenhage, 21 oktober 1959

BEOORDELING VAN HET VERLOOP VAN DE KOUDE OORLOG VAN DE EERSTE CONFERENTIE VAN MINISTERS VAN BUITENLANDSE ZAKEN TE GENEVE (10 MEI TOT 20 JUNI 1959) TOT NA HET BEZOEK VAN CHROESTSJOW AAN DE VERENIGDE STATEN (15 TOT 28 SEPTEMBER 1959)

(Voor de belangrijkste feiten, waarop deze beoordeling is gebaseerd, wordt verwezen naar de bijlage)

(I) Algemeen

Gedurende de maanden mei en juni, tijdens de eerste fase van de Ministersconferentie te Genève, zette de Sovjet-Unie haar politiek-militaire intimidatie, zoals in het vorige rapport vermeld, onverminderd voort. In deze toestand is wijziging gekomen sinds het ogenblik, waarop President Eisenhower en Premier Chroestsjow hun uitnodigingen voor wederzijdse staatsbezoeken bekend maakten (3 augustus 1959). De veronderstelling lijkt gerechtvaardigd, dat de Sovjet-regering voorshands wil afwachten, welke resultaten met vredelievende propaganda kunnen worden bereikt, zowel wat betreft de communistische doelstellingen in Europa als elders in de wereld. Dat de Sovjet-Unie vastbesloten is deze doelstellingen te blijven nastreven, blijkt uit haar overige optreden, zoals in dit rapport nader aangegeven.

(II) Sovjet-politiek, gericht op het slopen van de defensie van het Westen

Zoals bij voorbaat kon worden aangenomen, is de conferentie van Ministers van Buitenlandse Zaken van de "Grote Vier" te Genève (eerste zitting 10 mei tot 20 juni, tweede zitting 13 juli tot 15 augustus 1959) mislukt. Immers, zoals dezerzijds reeds eerder werd opgemerkt, waren de eisen van de Sovjet-Unie ten aanzien van West-Berlijn niet alleen gericht op de geleidelijke incorporatie van die stad in het communistisch blok, maar ook gericht op het uitoefenen van politieke druk ter verwezenlijking van andere desiderata. Nog steeds is er reden om aan te nemen, dat deze desiderata in de eerste plaats betreffen het bereiken langs politieke weg van een zodanige verzwakking van de Westerse defensie, dat de Sovjet-Unie in het oog van de wereld "for all practical purposes" de militaire suprematie verwerft. In de

GEHEIM

bijlage dezès worden enige bijzonderheden in verband met deze Sovjettactiek vermeld.

In wezen is er geen grond voor de veronderstelling, dat de politieke situatie enige essentiële wijziging zou hebben ondergaan als gevolg van de besprekingen tussen President Eisenhower en Premier Chroestsjow. Voor wat betreft Berlijn en het Duitse vraagstuk heeft Chroestsjow in deze besprekingen het bekende Sovjetstandpunt volledig gehandhaafd. De enige "concessie" ligt in de vaag-geformuleerde toezegging betreffende het niet-stellen van een tijdslimiet, waarbinnen in nieuwe onderhandelingen over Berlijn overeenstemming zou moeten zijn bereikt, doch dat deze onderhandelingen niet onbeperkt zouden mogen voortduren. Het is duidelijk, dat de Sovjetregering zich hiermede in feite tot niets heeft verbonden. Voorts heeft Chroestsjow aan Eisenhower medegedeeld, dat hij zich volledig stelt achter het standpunt van de Chinese regering ten aanzien van Formosa en dat de Sovjet-Unie bereid zou zijn de Chinese Volksrepubliek zo nodig steun te verlenen voor een militaire actie ter bevrijding van Formosa. In dit verband verdient vermelding, dat er tot dusver geen enkele aanwijzing is, dat er tussen Moskou en Peking ten aanzien van het optreden tegenover de niet-communistische wereld, geen volstrekte solidariteit zou bestaan.

Wanneer Chroestsjow thans, evenals na de mislukte conferenties van Genève in 1955, wederom de tactiek van de glimlach schijnt te willen volgen, behoeft daarin geen wijziging van de hogergenoemde Sovjetdoelstellingen te worden gezien. Naar aanleiding van Chroestsjow's "vredelievende" redevoering te Peking op 30 september 1959 zij voorts verwezen naar de bijlage van dit rapport. In dit verband valt op te merken, dat de door Chroestsjow in de Algemene Vergadering der Verenigde Naties naar voren gebrachte ontwapeningsvoorstellen bestaan uit een omstandig pleidooi voor een niet-realistische totale ontwapening, waarop als subsidiair voorstel volgt het treffen van de uit vroegere Sovjetvoorstellen bekende "beperkte ontwapeningsregelingen", waarvan de voornaamste neerkomen op voor de Westerse defensie funeste "disengagement"-plannen.

(III) Politiek en economisch binnendringen in niet-gecommiteerde landen

Het communistische politieke en economische offensief in de niet-gecommiteerde landen nam gedurende de verslagperiode weer toe in intensiviteit. Weliswaar bleef het totaalbedrag aan economische credieten en schenkingen van de Sovjet-Unie en satellieten aan de onderontwikkelde landen belangrijk beneden het totaal van de Westelijke hulp, maar de totalen voor de betrekkelijk beperkte groep van landen, die communistische hulp genoten, lagen ongeveer gelijk. Men kan veilig aannemen, dat het juist diè landen zijn, die politiek-strategisch voor het blok van belang zijn. Opvallend was in dit verband dat, terwijl de politieke ontwikkelingen zowel in de Verenigde Arabische Republiek als in Irak ogenschijnlijk voor de communisten eer ongunstig dan bevredigend waren, toch de militaire-, economische- en technische hulp volgens afspraak werden voortgezet.

De goede indruk, welke in Irak hierdoor is gemaakt is ongetwijfeld van betekenis in verband met het streven van Premier Kassim, die zichzelf en zijn politiek van positieve neutraliteit tracht te handhaven door beurtelings op te treden tegen de communisten en de pro-Nassergroepen. Door deze politiek en mede door de steeds slechter wordende materiële omstandigheden is Kassim's populariteit tegen het einde van de verslagperiode gaan afnemen, waardoor de situatie in Irak nog critieker dreigt te worden dan zij het laatste jaar is geweest. Het politieke evenwicht in dit deel van de wereld blijft derhalve précair.

Merkwaardig was de omslag in de propaganda van de Sovjet-Unie ten aanzien van Iran en in het bijzonder van de Sjah, waarvan de scherpe toon na 12 september sterk werd gematigd. Omtrent de mogelijke redenen voor deze tactiekverandering wordt verwezen naar de bijlage.

De reeds grote Sovjetinvloed in Afghanistan werd belangrijk versterkt door een schenking van \$ 80 mln. voor aanleg van een strategisch-belangrijke weg van de Russische grens naar Kandahar in het zuiden des lands. Dat in deze toenemende Russische invloed een bedreiging van de keten, welke de Aziatische leden van de Centrale Verdragsorganisatie vormen is gelegen, is evident.

Wat Afrika betreft valt in verslagperiode te melden het bezoek aan Moskou van de Keizer van Ethiopië met als gevolg de toezegging tot economische steunverlening aan dit land. De economische relaties, welke het blok met Guinea had opgebouwd vonden een bevestiging door de verlening van een Russisch crediet van \$ 35 mln.

Naast deze activiteiten versterkte de Sovjet-Unie haar positie o.a. in Ghana en Frans-Cameroen.

Veel aandacht werd in de verslagperiode gewijd aan het in gisting verkerende Caraïbische gebied en Zuid-Amerika. Wat politieke infiltratie betreft moge in het bijzonder genoemd worden Cuba, Venezuela, Argentinië, Ecuador en Chili, terwijl van een economische beïnvloeding meer sprake is in Uruguay, Bolivia en Brazilië.

Wat Azië betreft kan worden vermeld, dat de bloedige pacificatie van Tibet in India en andere landen ertoe heeft geleid, dat het oordeel over het communistisch imperialisme minder clement is geworden. Voor India geldt dat ook de binnenlandse gebeurtenissen in Kerala hiertoe hebben bijgedragen.

De spanningverwekkende incidenten aan de grenzen van China en India en de van geheel andere aard zijnde moeilijkheden in Laos geven voorshands niet de indruk als begin van ernstige aanslagen op het territorium van deze niet-gecommitteerde landen te moeten worden gezien, hoewel uiteraard, speciaal wat Laos betreft, de mogelijkheid van een ernstige ontwikkeling blijft bestaan.

(IV) Activiteiten binnen het communistisch blok en de C.P.'s daarbuiten

Ook gedurende deze verslagperiode valt binnen het Sovjet-blok een actie tot verhoging van de discipline en de dynamiek van de verschillende partij-apparaten te constateren. In de Sovjet-Unie is een en ander onder meer tot uiting gekomen in een voortschrijdend aantal mutaties in de partij-kaders in verschillende deelrepublieken. Gedeeltelijk hielden deze mutaties tevens verband met een verjonging in het kader. Personen, die te lang op eenzelfde post waren werkzaam geweest, werden in verschillende gevallen verwijderd en vervangen door energieke jeugdiger functionarissen. Zo-

genaamd "regionalisme" werd overal bestreden. Eenzelfde tendens als in de Sovjet-Unie valt eveneens in de satellietstaten te constateren, zij het ook in verschillende gradaties van hevigheid. Bilaterale bezoeken van leidinggevende personen uit de verschillende communistische partijen vonden ook gedurende deze verslagperiode plaats. Zo bezocht o.a. Chroestsjow Albanië, Hongarije en Polen, waarbij de banden tussen de verschillende leidende persoonlijkheden nog nauwer werden aangehaald. Het bezoek van Chroestsjow medio juli aan het laatstgenoemde land werd een demonstratie van het feit, dat ook het Poolse regiem in de buitenlandse politiek de leiding van de Sovjet-Unie volgzzaam aanvaardt.

De in het gehele Sovjetblok constateerbare anti-godsdienstige campagne werd onverminderd voortgezet. In Polen geschiedde dit met meer voorzichtigheid dan elders.

Op militair gebied werd de ontwikkeling in verslagperiode - afgezien van het gestelde onder "Algemeen" hierboven - gekenmerkt door voortgezette modernisering en verdergaande integratie van de strijdmachten van het Sovjetblok, zoals in de bijlage dezes nader wordt toegelicht.

Wat de economische kracht betreft valt te vermelden, dat deze in de Sovjet-Unie zelf in de afgelopen maanden weer is toegenomen, zulks niettegenstaande in enkele sectoren, met name in de chemische industrie, enige achterstand op de plannen valt te constateren en bovendien de graanproduktie door droogte dit jaar minder is dan in het topjaar 1958.

Ook de produktie in de Europese satellieten is weer toegenomen, terwijl de economische organisatie van het communistisch blok door toenemende activiteit van de "Comecon" voortgang vindt.

Opvallend is, dat de bloklanden aan hun grote behoefte aan kapitaalgoederen steeds meer trachten te voldoen door uitbreiding van de handel met het Westen. Behalve door wettelijke maatregelen wordt, hoewel grote transacties plaats hadden, door de Westelijke landen in verband met bezwaren

verbonden aan een te grote credietverlening, hierbij een zekere terughoudendheid betracht.

Hoewel nog steeds van een snelle groei van de Chinese economie mag worden gesproken, is in verslagperiode toch wel duidelijk geworden, dat het economisch regiem aldaar een ernstige crisis doormaakt.

Opgemerkt dient te worden, dat ook de vrije economieën van het Westen zich in de verslagperiode met versneld tempo in opgaande lijn bewogen.

Bij het streven van Moskou om een te sterk uiteenlopen van de opvattingen van de communistische partijen buiten het blok tegen te gaan speelt het te Praag verschijnende internationale communistische tijdschrift "Vraagstukken van Vrede en Socialisme" een rol van toenemende betekenis. Aan ditzelfde streven moet worden toegeschreven dat thans voor het eerst na de tweede wereldoorlog weer jonge communisten naar Moskou worden uitgezonden voor deelname aan politieke cursussen op de hogere partijschool.

In verschillende plaatsen in West-Europa werd het tienjarig bestaan van de communistische vredesbeweging gevierd. De bijzondere zitting van de Wereldvredesraad te Stockholm in mei j.l. concludeerde, dat een topconferentie over het Duitse vraagstuk noodzakelijk is en lanceerde, zoals gebruikelijk, een oproep tot actie voor stopzetting van atoombroeven, afschaffing van atoomwapenen en instelling van een gedemilitariseerde zone in West-Europa.

In Nederland werd in de verslagperiode een nieuwe communistische partij opgericht, de "Socialistische Werkers Partij" (S.W.P.), met een bestuur bestaande uit voormalige kaderfunctionarissen van de C.P.N. en de E.V.C.. De oprichting van de S.W.P. betekent de consolidatie van het conflict in de partijleiding van de C.P.N., dat in het voorjaar van 1958 tot roeyement van een aantal vooraanstaande partijbestuursleden, onder wie Wagenaar en Gortzak, leidde.

K/10

OPGAVE VAN DE BELANGRIJKSTE FEITEN, WAAROP VORENSTAANDE
BEOORDELING VAN HET VERLOOP VAN DE KOUDE OORLOG IN VER-
SLAGPERIODE IS GEBASEERD.

(1) Sovjetpo-
litiek, ge-
richt op het
slopen van de
Westerse de-
fensie

In mei en juni richtte de Sovjet-Unie grove dreigementen tot de regeringen van Japan, Griekenland en Italië naar aanleiding van het eventueel toelaten van bases voor atoomwapenen, resp. raket-lanceerinrichtingen. In de intimidatiepolitiek, die de Sovjet-Unie in die maanden in volle hevigheid voerde, passen ook de pochende en dreigende woorden, welke Chroestsjow bij diverse gelegenheden tot het Westen richtte en waarbij hij wees op de militaire kracht van het Sovjetblok en de sterke Russische troepenmacht in Oost-Duitsland.

In mei en juni lanceerde de Sovjet-Unie voorstellen inzake de instelling van atoomvrije zones in de Balkan en de Pacific, welke moeten worden gezien in hetzelfde licht als de reeds jarenlang van communistische zijde naar voren gebrachte "disengagement"-plannen. Deze plannen zijn te allen tijde gericht op het slopen van de defensie van het Westen en het garanderen van een relatief sterke positie van het Sovjetblok.

Naar aanleiding van de in het rapport gemelde "vredelievende" rede van Chroestsjow, gehouden te Peking op 30 september j.l., en zijn opmerking aldaar over de "bevrijding" van Formosa, zij vermeld, dat deze rede niets nieuws inhield en in geen dele afweek van de bekende, steeds aanvaarde communistische doctrines. Interessant is, dat in deze rede ook de volgende zinsnede voorkwam: "Marxisten erkennen en hebben slechts erkend rechtvaardige bevrijdingsoorlogen".

(2) Maritiem,
militair en
luchtmacht

In overeenstemming met het gestelde in nevensstaande beoordeling onder "Algemeen", werden na de maand juni j.l., in tegenstelling tot de daaraan voorafgaande periode, geen berichten ontvangen, wijzende op een verdergaande verhoging van de militaire paraatheid van het Sovjetblok met het oog op een eventuele alarmtoestand. Dit wil uiteraard niet zeggen, dat de paraatheid van het blok sedertdien zou zijn afgenomen. In de Isam's, welke tijdens de verslagperiode zijn verschenen (op 29 mei, 26 juni, 1 en 29 augustus en op 26 september j.l.) is melding gemaakt van de ontvangen berichten omtrent belangrijke manoeuvres, alsmede modernisering en technische perfectionering van de Sovjet-zee-, land- en luchtmacht.

De voornaamste van deze berichten betroffen het volgende:

Zeemacht: Waargenomen werden jagers met twee lanceerinrichtingen voor geleide projectielen, thans in seriebouw; een lange afstand-onderzeeboot met afvuurbuizen voor ballistische projectielen; omgebouwde koopvaardij-schepen, voorzien van apparatuur voor het volgen van geleide projectielen, die o.m. als "radar-picketschepen" operatief kunnen worden gebruikt. Voorts werden in de Noord-Atlantische Oceaan vlootoefeningen gehouden, waaraan vier kruisers

negen jagers en een onbekend aantal onderzeeboten deelnam.

Landmacht: Bij de Sovjetlegergroep Duitsland werden geleide projectielen waargenomen van het type grond/lucht en mogelijk van het type grond/grond; het aantal stafoefeningen bij dit leger was groter dan in andere jaren. Rapporten wijzen uit, dat men in de Sovjet-Unie bezig is met ontwikkeling van nieuw geschut, dat als "self propelled gun" zal worden gebruikt. Uit het houden van gemeenschappelijke Pools-Russisch-Oostduitse, Pools-Russische en Tsjechisch-Oostduits-Poolse oefeningen blijkt, dat in het Sovjetblok de integratie der strijdkrachten voortgang vindt.

Luchtmacht: Voortdurend wordt aandacht besteed aan de bewapening met geleide projectielen en verbetering van de radarapparatuur, zowel in de Sovjet-Unie als in de satellietlanden. In de Sovjet-Unie werden nieuwe typen vliegtuigen in gebruik genomen.

(?) Politiek en economisch binnendringen in niet-gecommitteerde gebieden

Midden-Oosten

De eerste fase in de constructie van de Assoeandam is door de regering van de Verenigde Arabische Republiek definitief aan de Sovjet-Unie gegund. Het vermoeden bestaat, dat ook voor de tweede fase toezeggingen aan de Sovjet-Unie zijn gedaan. Zoals in de Isam van 26 september is vermeld, zijn reeds vele Russische damconstructie-experts in Egypte gearriveerd.

Kwam in het vorige overzicht de ernstige ongerustheid over de groeiende invloed van het communisme in Irak tot uiting de verslagperiode leverde wat dit betreft een iets minder ongunstig beeld op. Terwijl het aanvankelijk scheen alsof de communisten ongehinderd door Kassim een machtspositie konden opbouwen, wekten de maatregelen, die gedurende de zomer tegen de communistische partij werden genomen, de indruk, dat Kassim niet van plan was de communisten de vrije hand te laten. Voor de anti-communistische maatregelen, die hij hierop nam, wordt verwezen naar de Isam's van juni, juli en augustus. In de laatste tijd heeft Kassim zich wederom tegen de pro-Nassergroepen gekeerd, zoals is vermeld in de Isam van 26 september j.l..

De redenen tot de veranderde houding van de Sovjet-Unie tegenover Iran kunnen hebben gelegen in:

- a. de gebruikelijke afwisseling van pogingen tot intimidatie en tot toenadering;
- b. de wens om Eisenhower geen gelegenheid te geven Chroest-sjow's optreden tegen Iran tijdens het toen aanstaande bezoek ter sprake te kunnen brengen.

De Sovjet-Unie heeft, wellicht mede in verband met de onmogelijkheid voor Afghanistan een thans opgevraagd bedrag van \$ 90 mln. voor in 1955 geleverde wapens te betalen, de laatste maanden opnieuw kans gezien haar invloed in dit land te versterken. De eerste minister Daud heeft kennelijk onvoldoende begrip van de uiteindelijke bedoelingen van de Sovjet-Unie. Een nieuw gebied is voor de Sovjet-Unie open-

gesteld. 40 % van de handel heeft reeds betrekking op de Sovjet-Unie. Hadden tot nu toe de Sovjettechnici alleen toegang tot het noordelijk gedeelte van Afghanistan, sinds kort zijn ook technici in Kandahar waargenomen, de belangrijkste stad in het zuiden van het land. Hierbij komt nog, dat er kennelijk een verkoeling is in de verhouding met de Verenigde Staten.

Op cultureel gebied worden de betrekkingen met de Sovjet-Unie steeds nauwer aangehaald. De toestand in Afghanistan mag daarom zorgwekkend worden genoemd.

Afrika

Voor berichten rondom het bezoek van keizer Haile Selassie van Ethiopië aan Moskou wordt verwezen naar de Isam van 1 augustus 1959. Uit nadere berichten is gebleken, dat de keizer zich zeer wel bewust is van de politieke consequenties, die steunverlening door de Sovjet-Unie met zich kan meebrengen en reeds de nodige restricties aan deze steun heeft verbonden, waardoor hij hoopt te voorkomen, dat Russische technici in grotere getale naar Ethiopië komen dan strikt noodzakelijk is. Bovendien wordt door Ethiopië van de Sovjet-Unie, zoals reeds in de Isam van 26 september is vermeld, geen militaire hulp aanvaard.

Een overeenkomst werd gesloten tussen Polen en Ghana voor levering van complete industriële installaties, te weten: 2 hoogovens, een gloeilampenfabriek en fabrieken voor assemblage van radiotoestellen, beenderlijm en geëmailleerde artikelen.

In Frans-Cameroen had communistische infiltratie op grote schaal plaats mede door Oost-Duitsers, die met Westduitse paspoorten binnen kwamen.

Caraïbisch gebied en Zuid-Amerika

In Cuba werden vele penetratiepogingen en propaganda-activiteiten - zowel van Sovjet-Russische als van Chinese zijde - geconstateerd, in de vorm van bezoeken van vakverenigingsleiders, culturele propaganda, het oprichten van een courant en het aanknopen van diplomatieke betrekkingen. Communistische infiltratie vond bovendien plaats in de luchtmacht - waarvan de commandant communist is - , in het leger en in ernstige mate ook in de politie. Het suiker-exporterende land Tsjecho-Slowakije heeft als handelsbemiddelaar voor het communistische blok 1.800.000 ton suiker van de Cubaanse oogst 1959 opgekocht.

In Venezuela vond infiltratie plaats in regeringsorganen, pers en onderwijsinrichtingen, waaronder de universiteit van Caracas.

In Argentinië had een aantal stakingen plaats, die werden aangesticht door communisten, vermoedelijk in samenwerking met Peronisten. Bij relletjes in Quito, Ecuador, in juni j.l. werden ruim 100 buitenlandse communisten gearresteerd. Hun aanwezigheid duidt op een eerste begin van infiltratie van agitatoren met het oog op saboteren van de in 1960 aldaar te houden Inter-Amerikaanse Conferentie. Ook de C.P.-Ecuador heeft opdracht deze Conferentie te saboteren.

In Chili stijgt het aantal leden van de communistische partij, die in 1958 voor het eerst sedert 11 jaar weer officieel is toegestaan. Deze toename wordt in verband gebracht met de steeds moeilijker wordende levensomstandigheden.

Uruguay werd een lening aangeboden van \$ 120 mln. en aan Bolivia één van \$ 60 mln., welke bestemd zouden zijn voor het staatsoliebedrijf, dat in ernstige financiële moeilijkheden verkeert. De regeringen van deze landen schijnen om politieke redenen weinig geneigd te zijn tot aanvaarding van de Russische aanbiedingen.

In Brazilië en in mindere mate ook in Chili wordt in bepaalde politieke-en handelskringen gepleit voor aanknoping van actievere handelsrelaties met de communistische landen. In Brazilië, dat de laatste tijd reeds vrij wat transacties met bloklanden heeft gesloten, wordt vooral gedacht aan grotere koffieverkopen en eventueel ook aan een lening.

Azië

In de maand juni zijn in de Indiase deelstaat Kerala ernstige onlusten ontstaan, daar de communistische regering van deze deelstaat op vreedzame demonstranten liet schieten. Deze demonstraties vonden hun oorsprong in de ontevredenheid van grote delen van de bevolking van Kerala met het beleid van de communistische machthebbers. Gedurende de daaropvolgende maand trad een dermate verslechtering van de toestand in, dat de centrale regering in New Delhi zich genoodzaakt zag in te grijpen. Op 31 juli j.l. werd Kerala onder gezag van de centrale regering gesteld.

In de afgelopen periode zijn tussen de regering van Laos en de communisten in de vroegere Pathet-Lao-gebieden opnieuw vijandigheden uitgebroken. Van regeringszijde wordt verklaard, dat de communistische opstandelingen daadwerkelijk uit China en Noord-Vietnam gesteund worden. Aangenomen kan worden, dat dit voor wat betreft logistieke voorzieningen waar is. Verwezen wordt voorts naar de Isam's van 29 augustus en 26 september j.l.. Het is nog niet duidelijk hoe de militaire situatie in de zeer geïsoleerde gebieden, waarin de opstandelingen opereren, zich ontwikkelt.

(4) Het communistisch blok

Politiek

Het bezoek van Chroestsjow aan Polen (14 - 23 juli) heeft opnieuw aangetoond, dat de verhouding tussen Moskou en Warschau zeer goed is te noemen. Tijdens dit bezoek heeft Chroestsjow onvoorwaardelijke steun aan Gomulka en diens politiek toegezegd. Hij legde de nadruk op de ideologische eenheid tussen de CPSU en de Poolse Communistische Partij, doch erkende tevens dat ieder volk het socialisme moet opbouwen en naar het communisme opmarcheren door rekening te houden met de eigen nationale, culturele en ideologische aard. Tegenover Chroestsjow's verklaringen verzekerde Gomulka herhaaldelijk, dat hij de Sovjetpolitiek volledig steunde.

In overeenstemming met de "grote sprong voorwaarts" en de communeprogramma's heeft de Chinese Communistische Partij

een grote campagne gevoerd om haar organisatie op het platteland te versterken en de effectieve uitvoering van haar ingrijpend binnenlands beleid te verzekeren.

Militair

Hiervoor wordt verwezen naar sub 2 van deze bijlage.

Economisch

De in het rapport vermelde groei blijkt uit diverse publicaties.

Voor de berichten omtrent de organisatie van de economieën binnen het blok in de Comecon wordt verwezen o.a. naar de Isam van 26 september 1959.

De Sovjet-Unie blijft ijveren voor de uitbreiding van de handel met de Westelijke geïndustrialiseerde landen en in haar voetspoor volgen de Europese satellietlanden. De Sovjet-Unie wil complete fabrieken kopen en bestelde o.a. een textielfabriek bij de Britse Courtaulds-maatschappij. Ook in Italië, West-Duitsland en Frankrijk zijn grote Russische orders geplaatst. De Verenigde Staten blijven echter zeer terughoudend tegenover de Russische voorstellen tot uitbreiding van de wederzijdse handel, daar zij het verlenen van credieten aan de Sovjet-Unie feitelijk zien als het financieren van de tegen hen gerichte koude oorlog. Deze opvatting schijnt niet te gelden ten aanzien van Polen, aan welk land een crediet van \$ 6 mln. werd verleend door de USA.

Grote aandacht trokken de onderhandelingen over het Brits-Russische handelsverdrag, dat op 24 mei tot stand kwam. Het geldt voor 5 jaar en voorziet in uitbreiding van de handel tussen de beide landen. Een totaalbedrag is niet genoemd. De Sovjet-Unie krijgt geen crediet van de Britse overheid, maar de faciliteiten voor verzekering door de Staat van credietverlening op langere termijn aan het buitenland zullen ook voor leveranties aan de Sovjet-Unie openstaan. Britse autoriteiten hebben laten doorschemeren, dat de credietverlening aan de Sovjet-Unie wel aan zekere grenzen gebonden zal zijn.

De Chinese autoriteiten hebben moeten erkennen, dat de cijfers voor de toeneming van de produktie in 1958, welke op een wonderbaarlijke groei wezen, sterk zijn overdreven. De nieuwe cijfers voor de produktie van 1958 spreken duidelijke taal. Zo blijkt de graanoogst niet 375 mln. ton (het dubbele van die van 1957) te bedragen, doch 250 mln. ton; de produktie van commercieel bruikbaar staal 8 mln. ton in plaats van 11 mln. ton; de katoenproduktie 2,3 in plaats van 3 mln. ton. De produktiedoelen voor 1959 zijn tot bescheiden proporties teruggebracht, b.v. 275 mln. ton voor de graanproduktie en 12 mln. ton voor de staalproduktie, in plaats van resp. 525 en 18 mln. ton, maar niettegenstaande dit is toch voor de totale produktie - landbouw inbegrepen - voor 1959 nog een stijging van 40 % ten opzichte van 1958 voorzien. Duidelijke tekenen van de economische moeilijkheden zijn de voedseltekorten en het teruglopen van de Chinese exportactiviteit.

GEHEIM

Verzendlijst, behoort bij KA 1416/82

	<u>Ex.nr.</u>
Minister-President	1
Comité Verenigde Chefs van Staven	2
Chef Luchtmachtstaf	3
Chef Marinestaf	4
Chef Generale Staf	5
Leden en secretaris C.V.I.N.	6 t/m 12
<u>Na ontvangst eventueel commentaar van V.C.S.:</u>	
Leden en secretaris ministerraad	13 t/m 25

Ed. m. 16 (Psi 2a) versm. 21-1-1963.